

De exil-geschriften van Cyriel Verschaeve

Romain Vanlandschoot

Inleiding:

Korte toelichting bij het specifieke van Verschaeves' exil-geschriften, als onderdeel van zijn *Oorlogsgedenkschriften*.

Het gaat hier over teksten, neergeschreven tussen 15 mei 1945 en 10 september 1946

In het referaat worden hieromtrent drie vragen gesteld.

1. Hoe is Verschaeve in Solbad-Hall aanbeland? Bij de ineenstorting van het Duitse Rijk (12 maart 1945) schrijft hij een laatste hoofdartikel in *Vlaanderen Vrij*, onder de titel 'Gaaf om alles tegen alles'. Verschaeve bevindt zich op dat ogenblik in Gross Priesen (Bohemen). Hij behoort op dat ogenblik nog tot de *Landsleiding* van Jef Vande Wiele, het laatste collaboratie-orgaan met de SS.

Op 20 april begint de tocht naar München, in de auto van René Lagrou, *Kriegsberichter* in de *Waffen-SS* en lid van de divisiestaf van de Langemarck-brigade. De operatie gebeurde op instigatie van Berlijn. De niet helemaal opgehelderde gebeurtenissen in München en de interventie van pater Jozef Baumann SJ (Ms. 195-200), blijven.

2. In welke kring kwam Verschaeve terecht? De figuur van Mgr. Heinrich Heidegger, deken van Solbad-Hall, overtuigd Tiroler-nationalist. Stevige discussies volgen over het nationaalsocialisme en het einde van de oorlog. Betekenis van de radioboodschap van paus Pius XII (2 juni) over deze aangelegenheden. Verschaeve handhaaft zijn ideeën en schrijft een uitgebreide apologie (Ms. 201-235).

Hij voegt daar een epiloog aan toe: *Nabeschouwingen bij het einde van de tweede wereldoorlog*, beëindigd op 20 september (nieuw Ms. 1-9), met apocalyptische vooruitzichten.

Ten slotte sluit hij definitief de *Oorlogsgedenkschriften* af op 1 april 1946 'Ik sterf zoals ik geleefd heb...' (nieuw Ms. 10-12). Hij hield vast 'aan alles wat ik geleidelijk mijn volk en de Duitse gezagvoerders voor en tijdens de verleden oorlog voorhield.'

3. Welke is de betekenis van de testamentaire tekst *Vaarwel, Rodenbach* van 10 september 1946? Aanvankelijk bedoeld voor de *Oorlogsgedenkschriften*. In 1949 heeft Verschaeve dit opstel daaruit losgemaakt. Het werd door de uitgevers van het *Verzameld Werk* opgenomen in deel 7, 1959 ('Cyriel Verschaeve en het nationale').

Het is een hartstochtelijke verdediging van Rodenbach, maar dan in de zin van Verschaeves' uitspraken tijdens de oorlog: de jonge dichter als de incarnatie van de 'Germaan' en voorbeeld voor de Oostfrontstrijders tegen het goddeloze communisme, 'maar nu voor goed verdwenen in den storm'.

Het opstel verraadt meer de onveranderlijke inzichten van Verschaeve, meer dan een historisch-objectief beeld van Albrecht Rodenbach.

Slotbeschouwing:

Dit colloquium peilt naar de ware en objectieve betekenis van Verschaeve.

Het historisch-wetenschappelijk onderzoek leert ons een kapelaan van Alveringem kennen als een uiterst gecontesteerd figuur tijdens de tweede wereldoorlog, met een grote morele verantwoordelijkheid in de collaboratie.

Daardoor wordt de tegenstelling tussen de Verschaeve van de *Oorlogsgedenkschriften* en de Verschaeve van de Vlaams-nationalistische verering na de oorlog, inzonderheid die van de jeugbedevaarten naar Solbad-Hall zo goed als onoverbrugbaar.